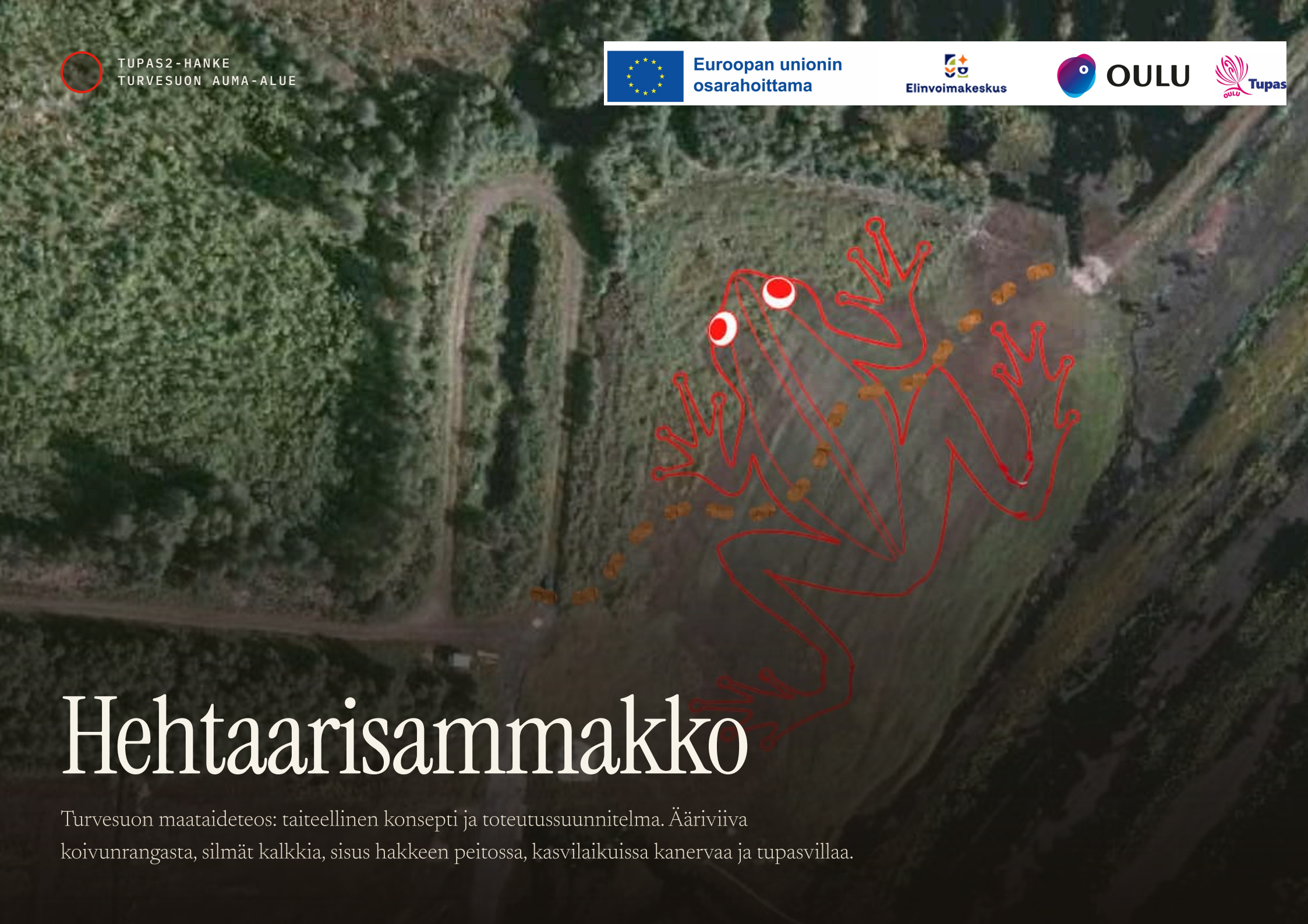
TUPAS2-HANKE
TURVESUON AUMA-ALUE

Euroopan unionin osarahoittama
Elinvoimakeskus
OULU
Tupas

Hehtaarisammakko

Turvesuon maataideteos: taiteellinen konsepti ja toteutussuunnitelma. Ääriviiva koivunrangasta, silmät kalkkia, sisus hakkeen peitossa, kasvilaikuissa kanervaa ja tupasvillaa.

Yhden hehtaarin sammakko

Nalle Puhin puolen hehtaarin metsän juju on siinä, että se antaa virallisen, mittatikkumaisen pinta-alan yhdelle kirjallisuuden lämpimimmistä ja pienimmistä paikoista. Sama ajatus toimii tässä käänteisesti: sammakko on tavallinen, vaatimaton eläin, mutta sille annetaan hehtaarin verran virallista pinta-alaa.

Maastokäynti Turvesuon auma-alueelle tehtiin heinäkuussa 2026. Käynnillä kartoitettiin paikan nykytila, käytettävissä olevat materiaalit ja teoksen sijoittuminen suhteessa tulevaan laavuun, polkuihin ja muihin rakenteisiin. Työpaja pidettiin 20.8.2026 Loppulan tilalla paikallisille yhteisöille ja sidosryhmille, ja siinä sammakko nousi vahvasti esiin teoksen aiheeksi.

Hahmo rakennetaan tästä paikasta itsestään. Ääriviiva ladotaan alueen omista koivunrangoista, silmät pengerretään auman turpeesta ja päällystetään kalkilla, ja vartalo peitetään kevyesti hakkeella; raajat täyttyvät kävijöiden kepeistä. Kahteentoista pyöreään laikkuun istutetaan kanervaa ja tupasvillaa, kuuteen kumpaakin. Jos rahkasammalta saadaan lähisuolta, sitä istutetaan sinne tänne vartaloon, ja siitä saa kasvaa sammakon vihreä iho. Varpaiden ja sormien kärjet kasataan seulanpääkivestä, kivi kerrallaan, ihmisten käsin.

Hahmo ei ole luonnontieteellinen kuva. Laji on todellinen ja tutkitusti tällä kosteikolla lisääntyvä, mutta sammakko itse on taiteellinen tulkinta ja yhteisön yhdessä rakentama: suon salaisuuksien kammiosta noussut, sen syvyyksistä siinnyt, virvatulista muotoiltu ja osin luonnon oman tahdon tulos. Mittasuhteet ja asento ovat työpajan ja maaston yhteinen päätös, eivät lajimääritysoppaan mukainen piirros.

Teos ei tule valmiiksi. Se luovutetaan keskeneräisenä, ja osallistujat jatkavat sitä kausi kaudelta: kärjet kasvavat, ääriviivaa täydennetään, kanerva ja tupasvilla levittäytyvät laikuista, ja rahkasammal kasvattaa sammakolle vihreän ihon. Sammakon tavoin se on jatkuvassa metamorfoosissa. Kasvit juurtuvat ja peittävät pintaa vuosi vuodelta, koivunranka lahoaa ja antaa elinpaikan hyönteisille ja sienille. Kävijät luovat oman muutoksensa teokseen.

PERUSTIEDOT

Auma-alue	noin hehtaari
Hahmon leveys	n. 80 m
Hahmon pituus	n. 60 m
Ääriviiva	?
Reitti teoksen läpi	n. 100 m
Silmäkummut	2 × ø 8 m
Pilkut	12 × ø 4 m
Rakennuskausi	9–10 / 2026 ja kevät 2027
Jatko	kävijöiden kautta eteenpäin

Kaikki mitat ja määrät ovat arvioita. Luvut tarkentuvat maanmittauksen ja merkinnän yhteydessä.

Viitasammakko, paikan oma asukas

Loppulan työpajassa paikalliset kertoivat lempieläimistään ja alueeseen liittyvistä tarinoista. Keskustelussa kuljettiin moneen suuntaan, mutta yksi ajatus nousi esiin toistuvasti ja vahvasti: sammakko. Se on olento, jonka moni tunnistaa omilta kotiseudun ojanvarsilta ja kosteikoilta, mutta jota harva pysähtyy varsinaisesti katsomaan. Turvesuon vieressä on myös Konnasuo, jonka sanotaan saaneen nimensä suuresta määrästä sammakoita.

Juuri tämä yhdistelmä, tuttuus ja huomaamattomuus, tekee siitä hyvän lähtökohdan teokselle, joka pyytää katsomaan uudelleen jotain itsestäänselvältä tuntuvaa.

Ehdotus ei nojaa vain mielikuvaan. Miehonsuon ja Turvesuon linnusto- ja viitasammakkoselvitys (2025) vahvistaa, että viitasammakko lisääntyy molemmilla alueen kosteikoilla. Sammakko ei siis ole tähän paikkaan tuotu vertauskuva, vaan sen todellinen, tutkitusti sieltä löytyvä asukas.

Viitasammakolla on myös oma paikkansa suomalaisessa turvekeskustelussa. Laji kuuluu niihin, joiden esiintyminen on pitkään vaikuttanut turvetuotantoalueiden ympäristölupien käsittelyyn: sen elinalueiden kartoittaminen ja huomioiminen on ollut osa monen turvekentän rakentamisen ehtoja.

Sama laji, joka on vuosikymmenten ajan hidastanut turpeen nostoa, muuttuu tässä teoksessa muodoksi, joka juhlistaa alueen ennallistumista. Kääntyminen antaa teokselle vahvan sisäisen kertomuksen, joka ei nouse ulkoa vaan alueen omasta ekologisesta ja yhteiskunnallisesta historiasta.

Suurimmat uhat lajille ovat elinympäristöjen häviäminen ja tilan heikkeneminen: soiden ja pienvesien ojitus, vesien ja maaperän happamoituminen, ympäristön kemikalisoituminen sekä maa- ja vesirakentaminen.

Rana arvalis

Viitasammakko

Uhanalaisuus	LC, elinvoimainen
Suojelu	Rauhoitettu Luontodirektiivi IV(a)
Elinympäristö	Rehevät, matalat kasvillisuuden suojaamat vedet

Kaikki Suomen kolme alkuperäistä sammakkoeläinlajia ovat luonnonsuojelulailla rauhoitettuja, ja rauhoitus koskee myös kutua ja nuijapäitä. Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on kiellettyä, ei vain yksilöiden vahingoittaminen.

Suojelu ei perustu siihen, että kanta olisi romahtamassa, vaan siihen, että laji ja sen elinympäristöt on EU-tasolla arvioitu niin herkiksi muutoksille, että ne on syytä turvata ennalta.

Kansanusko, muodonmuutos ja suon katse

Suolla on oma väkensä

Elias Lönnrot kirjoitti kokoamiensa loitsurunojen esipuheessa, ettei ollut järveä, saarta, metsää, suota, kangasta, mäkeä eikä puroa, jolla ei olisi ollut omaa haltiaansa: osa hyviä, osa pahoja, mutta kaikki osa sitä voimaa, jota kutsuttiin väeksi.

Sammakko esiintyi kansanperinteen tarinoissa ja loitsuissa olentona, joka kantoi mukanaan sekä hyviä että huonoja enteitä: joskus onnea ja uutta alkua, joskus varoituksen. Tämä kaksinaisuus sopii paikkaan, joka on itsekin ollut sekä hyödyke että kotiseutu, sekä tuotantoalue että kosteikko, riippuen siitä, mistä suunnasta sitä katsoo.

Sammakon korkeat, ylös nousevat silmät jatkavat tätä perinnettä: ne muistuttavat, että paikka ei ole vain toiminnan kohde, vaan itsessään osallinen ja havaitseva.

Muodonmuutos kehona ja mittarina

Sana amfibi tulee kreikan sanoista *amphi* ja *bios*: elää kahta elämää, vedessä ja maalla. Tämä kaksoisluonne tekee sammakosta rajaeläimen sekä konkreettisesti että vertauskuvallisesti. Se elää siinä välissä, missä suokin elää, veden ja maan, menneen ja tulevan välissä.

Nykyekologiassa sammakot tunnetaan myös elävinä mittareina: niiden ohut, läpäisevä iho reagoi herkästi veden ja maaperän laatuun, jolloin lajin esiintyminen tai katoaminen kertoo suoraan elinympäristön tilasta.

Teos yhdistää tämän tieteellisen merkityksen vanhaan kansanuskon merkitykseen: sammakko on samalla vertauskuva ja mittari, tarina ja tieto, ja molemmat kertovat samaa asiaa eri kielellä.

Suon oma muodonmuutos

Turvetuotanto teki suosta hyödykkeen. Ennallistaminen kääntää tämän suunnan, ja suo saa takaisin arvonsa itsessään elävänä, monilajisena paikkana. Sammakon muodonmuutos kudusta aikuiseksi rinnastuu tähän suurempaan muutokseen: tuotantoalue kosteikoksi, kosteikko takaisin suoksi.

Ympäristöestetiikkaan erikoistunut tutkija Yrjö Sepänmaa on puhunut suon katseesta: ajatuksesta, että suolla itsellään on tapa katsoa takaisin niihin, jotka sen äärelle tulevat. Tämä teos asettuu osaksi samaa keskustelua, mutta tekee sen kävellen ja käsin tehden, ei vain sanoin. Paikka myös katsoo meitä. Vaikka teos ei muuten maan tasosta hahmotukaan, suuret silmät eivät voi jäädä huomaamatta.

KASTELLIN LUKION OPISKELIJA, 2025

"Kun suolla sai tehdä itse keksittyjä asioita, liikkua, tutkia kasvillisuutta ja katsoa aluetta myös ilmasta käsin, aiempi varovaisuus ja pelko kastumisesta vaihtui iloksi ja arvostukseksi. Yksi opiskelijoista kuvaa, ettei enää halua vain kulkea suon läpi tai ohi."

Aukosta yhteiseksi maisemaksi

Lupa liikkua ja kokea

Teollisuuskäytöstä vapautunut alue on viime vuosikymmenten konetöiden aikana jäänyt aukoksi maisemassa: tuntemattomaksi ja etäiseksi paikaksi, jonne ei ole ollut asiaa eikä syytä mennä. Rakennettava reitti ja teos sen osana kääntää tämän. Aukosta tulee osallistuttava ja yhteisesti koettava maisema, jossa on sekä lupa että halu liikkua.

Kun paikalle on reitti, määränpää ja jotain merkityksellistä ja yhteistä tehtävää, sinne myös tullaan. Keväällä kuunnellaan sammakoiden kurnutusta, kesällä seurataan lintujen elämää, ja reitillä opitaan suon vaiheista: mitä täällä on ollut, mitä on nostettu pois ja mitä on palaamassa.

Näin paikkaan alkaa jälleen muodostua empaattinen ja kokemuksellinen suhde. Se ei synny tiedosta yksin, vaan siitä että paikassa on seisottu, kuunneltu ja kannettu sinne oma kivi.

Positiivinen jälki

Ihminen on jo jättänyt jälkensä tähän maisemaan. Nyt maisema on kokenut uuden muodonmuutoksen: turvesuosta lintukosteikoksi, ulkoilualueeksi ja yhteisöllisesti toteutetuksi teokseksi. Jälki on tällä kertaa toisenlainen, lisäävä eikä poistava.

Teos on samalla tervehdys kolmeen suuntaan. Ylilentäville linnuille, joilla on pääsy siihen ainoaan perspektiiviin, josta hahmon näkee kokonaisena. Sammakoille, joiden laji sen muodon antaa. Ja hyönteisille, joille lahoava koivunranka ja kivikasojen kolot ovat konkreettinen elinpaikka, ei vertauskuva.

Työpajassa puhuttiin yhteisön paikan uudelleenhaltuunotosta. Se on juuri tätä: alue, joka on ollut pitkään jonkun muun toiminnan kohde, otetaan takaisin yhteiseen käyttöön ilman että sen historia kielletään.

Yhteinen kerros

Suolla on kerroksensa: turve, ojat, nostojäljet, ennallistamisen padot. Tämä teos piirtää niiden päälle vielä yhden, joka on tehty yhdessä ja käsin. Jotain, mitä meidän jälkeemme tulevat saattavat ihmetellä, tai jonka jokin satelliitti kuvaa tietämättä mistä on kyse.

Viereinen Konnansuo on nimensä puolesta ollut sammakoiden paikka jo ennen tätä. Uusi kerros ei siis ole vieras: se jatkaa nimeämisen ja merkitsemisen perinnettä, joka on kulkenut tällä seudulla pitkään.

TAVOITE

Teoksen tavoitteena on myös toivon kokemus: että yhdessä toimimalla voidaan muuttaa asioiden suunta ja saada näkyvä muutos aikaan. Hehtaarin kokoinen sammakko on siitä todiste.

RAKENNEOSAT

- **1 Ääriviiva** — koivunranka, 1,2 m vyö
- **2 Silmäkummut** — turvepallo 2,5 m, kalkki, kivinen mustuainen
- **3 Sisus** — hakepeite, rahkasammal, kasvilaikut
- **4 Varpaat ja sormet** — seulanpääkivi, käsin kasattuina
- **5 Reitti** — soraistettu polku, pisteviiva
- **6 Saapuminen** — tienpää ja traktoriväylä
- **7 Lisälenkki ja pato** — reitin jatke padon puolella

Kasvilaikut ja materiaalikasat näkyvät havainnekuvassa sivulla 17.

REITTIEHDOTUS

Ruskea pisteviiva on ehdotus polun paikalle. Se lähtee tienpäästä, kulkee vasemman etujalan ohi ja halkoo vartalon vinottain oikean etujalan ja takajalan välistä kohti lisälenkkiä ja patoa. Soraistettu osuus on oikoreitti teoksen läpi, ja kävijät saavat kulkea myös hahmon ääriviivoja pitkin. Hahmo on käännetty vinoon ja sijoitettu niin, että auman kosteikon puoleiseen reunaan jää reilusti tilaa, koska vesi syö reunaa.

Ääriviiva ja varpaat

1 · Ääriviiva, koivunranka

Talkoissa ladotaan vain ohut mallilinja, joka näyttää muodon: nauha alueella jo olevista koivunrankakasoista. Loppu jää kävijöille, jotka paksuntavat viivaa vuosien myötä kohti täyttä 1 metrin vyötä. Rangat lajitellaan halkaisijaltaan noin 10–12-senttisiksi, jotta ne ovat ihmisvoimin liikuteltavia. Ne myös kuljetetaan maataideteoksen lähelle. Talkoissa ne asetetaan viivan suuntaan ja limitetään niin, ettei vyöstä näy maata läpi; latvat ja tyvet vuorotellaan, jotta paksuus pysyy tasaisena. Ääriviivaan jäävä ranka toimii samalla lahopuuna.

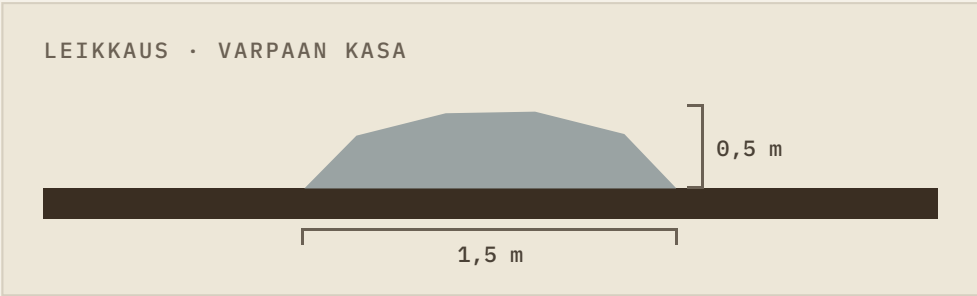

Pituus osista: vartalo, kaula ja pää 80 m, etujalat 2 × 28 m, takajalat 2 × 44 m, sormet 8 × 6 m, varpaat 10 × 9 m — yhteensä 362 m. Rankaa toimitetaan paikalle koko määrä, jonka täysi 1,2 × 0,35 m vyö vaatii: n. 120 m³ eli n. 1 550 rankaa (ø 11 cm, pituus 2,5 m). Talkoissa siitä ladotaan mallilinjaksi n. 22 m³, ja loput jäävät kasoihin kävijöiden lisättäväksi.

Viivan pituus	
Rankaa paikalle	120 m³ · josta linjaan 22 m³

4 · Varpaat, seulanpääkivi

Ääriviivan päätepisteet ovat varpaat ja sormien kärjet: neljä sormea kummassakin etujalassa ja viisi varvasta kummassakin takajalassa, yhteensä 18 kärkeä. Ne kasataan seulanpääkivestä, jota tarvitaan kärkiin ja silmien mustuaisiin yhteensä noin 30 tonnia eli kolme kuormaa. Kasat tehdään ihmisten käsin, kivi kerrallaan: yksi varpaanpää on noin puolitoista metriä leveä koska sitä pienempi kasa ei erotu ilmakuvassa.

Varpaita ja sormia	18 kärkeä · n. 0,3 m³/kasa
Kiveä yhteensä	n. 20 m³ · n. 30 t
Kasaus	talkootyö, käsin

Silmäkummut ja sisus

2 · Silmät, kumpu ja kalkki

Kummut muotoillaan olemassa olevasta kohollaan olevasta aumasta turvekummuiksi, silmämunan kaltaisiksi palloiksi, ei portaittain nousevina kehinä. Turve tulee alueelta itseltään: laavun kohdalta poistettu ja traktoriuraa varten poistettava turve käytetään näiden kumpujen muodostamiseen, joten sitä ei tarvitse tuoda eikä viedä pois. Kummut nousevat selvästi muuta maastoa korkeammiksi, noin kahteen ja puoleen metriin, ja pyöristetään tasaisesti joka suuntaan. Sitten tulee paikalla oleva kalkki, joka levitetään pinnalle ja nostaa silmät maiseman vaaleimmiksi pinnoiksi. Lopuksi keskelle jätetään turve paljaaksi ja sen sisään kasataan seulanpääkivistä valikoidut tummat kivet, jotta mustuainen pysyy tummana eikä kasvillisuus peitä sitä. Oikein muotoiltuina ja riittävän jyrkkinä kumpujen rinteet voivat tarjota pesimäpaikan esimerkiksi törmäpääskylle: silmät katsovat, mutta ne myös kutsuvat.

Turvetta kummuiksi	· paikalta
Kalkkipinta	
Kalkkia	paikalta
Tummaa kiveä mustuaisiin	2 × n. 3 m³

3 · Sisus, hake ja kasvilaikut

Vartalon sisus peitetään kevyesti hakkeella. Hake erottaa sisuksen ympäristöstään, ja sävyä voi vaihdella: eriväriset hakkeet tai eri kerrospaksuudet piirtävät pintaan kuviota. Koska sisukseen ei kylvetä mitään, siellä jo kasvavaa kasvillisuutta ei tarvitse poistaa. Hake tulee vain vartaloon. Raajat täytetään kävijöiden kepeillä, jolloin ne erottuvat vatsasta omana tummempana pintanaan.

Kahteentoista pyöreään laikkuun istutetaan kahta lajia: kuuteen kanervaa ja kuuteen tupasvillaa. Tupasvillan saatavuus on rajallinen, joten taimet on tilattava viimeistään joulukuussa 2026. Kasvit levittäytyvät laikuista itse. Jos rahkasammalta saadaan lähisuolta, sitä istutetaan pieninä paloina sinne tänne vartaloon. Siitä saa kasvaa sammakon vihreä iho.

ISTUTUKSET

KEVÄT 2027	Kanerva kuuteen laikkuun, tupasvilla kuuteen; rahkasammal vartaloon, jos saatavilla
SYKSY 2027	Täydennys muilla lajeilla saatavuuden mukaan

Sisäosan pinta-ala	n. 1 500 m²
Kasvilaikut	6 kanervaa + 6 tupasvillaa

Reitti ja seuranta

Teoksen läpi kulkee yksi käveltävä reitti. Reitti tehdään soraistuksena: suodatinkangas ja murskekerros suoraan maanpinnalle. Se toimii oikoreittinä teoksen läpi, ja kävijät saavat kulkea myös hahmon ääriviivoja pitkin.

Liäksi sammakon selkärankaa piirtävä polku tehdään samasoraistuksena.

Soraistus kestää kulutusta ja pysyy käytettävänä märkinäkin kausina, eikä se vaadi puurakenteiden ylläpitoa.

SEURANTA: KAKSI VAIHTOEHTOA

Teos on nähtävissä kokonaisena vain ylhäältä, joten sen muutos on dokumentoitava jatkuvasti. Tähän on kaksi vaihtoehtoa, joista valitaan toinen budjetin mukaan.

A · KAMERATOLPPA

Laavun yhteyteen nostetaan tolppa ja kamera, joka ottaa kuvan esimerkiksi vartin välein kelikameroiden tapaan. Paikalla ei ole sähköä, joten kamera tarvitsee oman aurinkopaneelin; ajoittain kuvaava kamera kuluttaa vähän ja on siksi parempi kuin jatkuva livekuva. Kuvaan pääsee QR-koodilla informaatiotauluista. Kamera ei ole välttämätön, ja sen hyväksyntä on vielä auki.

B · SÄÄNNÖLLINEN DRONEKUVAUS

Ei rakennetta lainkaan: teos kuvataan dronella samasta kohdasta ja samaan aikaan vuodesta, esimerkiksi neljä kertaa vuodessa ja kesällä kerran kuussa. Vaatii vähemmän investointia mutta enemmän jatkuvaa sitoutumista.

Pilkut ja kävijän osuus

Vartalon sisään tulee kaksitoista pyöreää laikkua, sammakon pilkut. Kuuteen istutetaan kanervaa ja kuuteen tupasvillaa. Kävijöiden kivet kasataan sormien ja varpaiden kärkiin, ja raajat voidaan täyttää kokonaan kävijöiden tuomilla kepeillä ja risuilla. Hake tulee vain vartaloon.

Jokaiseen pilkkuun luodaan kapea polku, joka haarautuu reitistä. Polut tehdään samalla murskeella kuin pääreitti, jotta ne kestävät kulutusta ja erottuvat ilmakuvassa. Näin laikkuja voi hoitaa tallaamatta sisusta, ja polut piirtyvät ilmakuvaan omana kuviona laikkujen välissä. Kukin laikku on rajattu matalalla ranka- tai seulanpääkivireunuksella, jotta se erottuu ilmakuvassa myös tyhjänä. Laikkuja ei sijoiteta tasavälein vaan sommitellaan vapaasti vartalon sisälle, kunkin lyhyen polun päähän reitiltä. Tavoitetila on, että laikut vihertyvät ja kasvit leviävät niistä vuosi vuodelta; jos taimia ei saada nyt kaikkiin, niitä täydennetään vuosittain saatavuuden mukaan.

Polut ja pilkut voidaan samalla rakentaa aistipoluksi. Työpajassa toivottiin paikkaa, jossa kuljetaan paljain jaloin, kosketellaan materiaaleja ja haistetaan suo: turve, murske, kivi ja lahoava ranka tuntuvat jalan alla erilaisilta, ja pilkut tarjoavat pysähdyspaikan, jossa niitä voi hypistellä.

LEIKKAUS · PILKKU

Pilkkuja	12 kpl · 6 + 6

OHJE KÄVIJÄLLE

Kanna kivesi sormiin ja keppisi raajoihin. Tule osaksi teosta.

- ✓ Ota kivi tai keppi paikalla olevista materiaalikasoista, tai tuo mukanasi maasta löytämäsi kivi, keppi, risu tai käpy.
- ✓ Kivet kasataan sormien ja varpaiden kärkiin, kepit ja risut raajoihin. Materiaalikasojen kyltit kertovat, mitä mihin käytetään.
- × Älä vie mitään kasvilaikkuihin äläkä vartalon hakepinnalle.
- × Älä tuo maalattua, käsiteltyä tai muovista materiaalia.
- × Älä irrota mitään elävästä puusta: ei tuohta, oksia äläkä kaarnaa.
- × Älä tuo puutarhakasveja, siemeniä tai multaa muualta.
- × Älä kiipeä silmäkummuille; ne ovat mahdollinen pesimäpaikka.

KÄVIJÄSTÄ PIIRTÄJÄ

Kyltissä kehotetaan kiertämään sammakko sen omia ääriviivoja pitkin gps-seuranta päällä, esimerkiksi Sportstracker-sovelluksella. Kun kävelyreitti tallentuu ja sitä katsoo jälkeenpäin kartalta, oma kulkema reitti piirtää sammakon muodon näkyväksi. Kävijästä tulee näin itse teoksen piirtäjä, ei vain sen katsoja.

Materiaalit ja määrät

Pääosa materiaalista on jo alueella ennallistamistöiden sivutuotteena. Uusiokäyttö vähentää tarvetta hankkia uutta puuta ja pitää teoksen kiinni paikassa, josta se on tehty. Kivi, hake ja kasvien taimet ovat ne materiaalit, jotka on kuljetettava paikalle. Maa-ainesta ei tuoda lainkaan: sisus on auman omaa turvetta.

MATERIAALI	KOHDE	MÄÄRÄ	LÄHDE
Koivunranka, ⌀ 10–12 cm	Ääriviiva, laikkujen kehät	n. 120 m³ · 1 550 kpl	Alueen omat kasat
Hake	Vartalon kevyt peite	1–2 kuormaa · n. 145–290 i-m³	Tuodaan valmiina
Turve	Silmäkumpujen runko		Auman oma turve
Kalkki	Silmien vaalea pinta		Alueen kalkkikasa
Seulanpääkivi ja tumma kivi	Varpaat, sormien kärjet, mustuaiset	n. 30 t · 3 kuormaa	Tuodaan erikseen
Tupasvillan taimet	6 laikkua	50–100 kpl	Hankinta, 4,30 €/kpl
Kanervan taimet	6 laikkua	50–100 kpl	Hankinta
Rahkasammal	Vartaloon sinne tänne, lähisuolta	selvitettävä	Lähisuo, lupa tarvitaan
Kävijöiden luonnonmateriaali	Kivet kärkiin, kepit raajoihin		Kävijät itse
Kameratolppa (vaihtoehto A)	Seuranta, qr-koodi, mahd. pesimälava	1 rakenne	

Kasvitus ja hoito

Kasvit istutetaan kahteentoista laikkuun keväällä 2027: kuuteen kanervaa ja kuuteen tupasvillaa. Tupasvillan taimet on tilattava viimeistään joulukuussa 2026. Jos rahkasammalta saadaan lähisuolta, sitä istutetaan sinne tänne vartaloon, josta se kasvattaa sammakolle vihreän ihon. Lopullinen hinta elää saatavuuden mukaan.

Yhteistyön laajuus ja aikataulu sovitaan käytettävissä olevan budjetin mukaan. Kasvitus jatkuu rakennuskauden jälkeen osallistujien käsissä: teos ei tule valmiiksi vaan täydentyy kausi kausilta. Kanerva ja tupasvilla hankitaan taimina.

LAJIVALINTA

LAJI	ASEMA
Tupasvilla	6 laikkua
Kanerva	6 laikkua
Hietakastikka	nyt paikalla
Peltovillakko	nyt paikalla, saa jäädä
Ukontatar	nyt paikalla, saa jäädä

KASVILAIKUT, KUSTANNUS

Tupasvillaa 50–100 tainta kuuteen laikkuun, 215–430 €; tilaus viimeistään joulukuussa 2026. Kanervaa 50–100 tainta kuuteen laikkuun, 200–600 €.

SELVITETTÄVÄ: RAHKASAMMAL

Laikkujen lisäksi harkitaan rahkasammaleen siirtoistutusta sinne tänne vartaloon, josta saa kasvaa sammakon vihreä iho. Jos joltain lähisuolta löytyy kohta, josta sammalta voidaan luvallisesti irrottaa siirrettäväksi, se nopeuttaisi sisuksen umpeutumista ja tuottaisi pinnan, joka pidättää kosteutta itse. Siirtoistutus tehdään pieninä paloina, joista sammal levittäytyy omin päin.

Edellyttää luvan ja luovuttavan suon: selvitettävä ennen kevättä 2027.

VUOSITTAINEN HOITO MIKÄLI HALUTAAN

KEVÄT
Ääriviivan täydennystalkoot: painuneet kohdat nostetaan, aukot ladotaan umpeen alueen harvennushakkuista saadulla materiaalilla.

ALKUKESÄ
Laikkujen kunnon tarkistus ja täydennys saatavilla olevilla taimilla.

KESÄ
Silmäkumpujen pinnan kirkastus: kalkin lisäys.

SYKSY
Sorapolun tarkastus ja painumien täyttö. Pilkkujen materiaalin siistiminen kehän sisään.

KUUKAUSITTAIN
Ilmakuvaus samasta kohdasta ja samalta korkeudelta. Kuvaus toistetaan useamman kerran vuodessa, kuukausittain kasvukauden aikana, jotta hidas muutos tallentuu sarjana.

Työvaiheet ja aikataulu

KESÄ 2026 — TOTEUTUNUT

Maastokäynti

Kartoitettiin auma-alueen tarkka tila, käytettävissä olevat materiaalit ja teoksen sijoittuminen suhteessa tulevaan laavuun ja polkuihin. Paikkaa kuulosteltiin myös taideperustaisin menetelmin, kehon ja aistien kautta, ei vain mittanauhalla.

20.8.2026 — TOTEUTUNUT

Työpaja

Osallistava suunnittelutyöpaja Loppulan tilalla. Paikalliset merkitsivät ehdotuksiaan suoraan teoksen ilmakuvaluonnokseen; osa ehdotuksista saatiin verkkolomakkeella niiltä, jotka eivät päässeet paikalle tai halunneet ilmaista itseään julkisesti.

SYKSY 2026 — SEURAAVA

Merkintä ja konetyöt

> Paloturvallisuus varmistettu pelastuslaitokselta.

Ääriviiva merkitään maastoon Oulun kaupungin mittauspuolen työnä.

Konetyöt tänä syksynä: silmäkummut auman turpeesta ja kalkki pinnalle. Selvitetään, saadaanko rangat siirtämällä nykyisistä kasoista vai vasta talvihakkuista.

9–10 / 2026 ja RAKENNUSKAUSI kevät 2027

Talkoot, muutama päivä

Keväällä 2027 ladotaan ohut mallilinja, levitetään hake, kasataan kärjet kivestä ja istutetaan laikut. Koko ääriviivaa ei tehdä valmiiksi. Työ on kevyttä ja näkyy nopeasti: hake tuoksuu eikä paina, ja rangat ja kivet ovat helppoja liikutella lyhyiltä matkoilta. Toteutukseen ehdotetaan Oulun kaupungin tyhyporukkaa, työpajanuoria ohjaajineen tai urheiluseuran viikonloppua, sekä yhtä avointa päivää kaikille.

Sitten teos jatkuu kävijöiden kautta.

TAITEELLINEN OHJAUS PAIKAN PÄÄLLÄ

Taiteellinen ohjaus tarvitaan paikan päällä erityisesti talkoiden ajan, muutaman päivän jaksona, ja mahdollisesti vierailuna syksyllä 2026 konetöiden yhteydessä.

Laavun kyltti

Laavun sisälle sijoitetaan kyltti, joka kertoo teoksesta, sen symboliikasta ja siitä, miten se muuttuu ajan myötä kasvituskokeilujen edetessä. Kyltissä kehotetaan myös kiertämään sammakko sen omia ääriviivoja pitkin gps-seuranta päällä.

Hehtaarisammakko

Pysähdy. Katso ympärillesi: tämä suo on täynnä sammakoita, mutta yksi niistä on suurempi kuin mikään elävä olento voisi olla. Se on sata metriä pitkä, ja sen näkee kokonaisena vain taivaalta.

Tämä laavu, jossa olet juuri nyt, on ihmisen mittakaavassa oikea rakennus: katto, penkki, suoja sateelta. Hehtaarisammakon mittakaavasta katsottuna se on tuskin mitään, yksi pieni pallo kutua sen kutupaikan reunalla. Se, mikä sinulle on suuri ja tukeva, on sammakolle vain alkusysäys: kohta, josta koko muodonmuutos lähtee liikkeelle.

Hahmo on rakennettu tästä paikasta itsestään: koivurangoista, jotka jäivät ylimääräisiksi ennallistamistöiden yhteydessä, turpeesta, jota tälle paikalle on aikoinaan nostettu ja jätetty kummuiksi, ja hiekasta ja ennallistamistöiden kalkista, joka muodostaa sen silmät. Se kuvaa viitasammakkoa, arkaa ja pulputtavaa olentoa, joka elää tässä kosteikossa oikeasti, ei vain vertauskuvana. Sama laji on vuosikymmenten ajan hidastanut turpeen nostoa monin paikoin Suomessa: pieni eläin, joka on kyennyt pysäyttämään koneita.

Sammakon kaikkinäkevät silmät on nostettu korkealle ja suunnattu kohti kaikkea, joka suon yllä liikkuu, mutta myös kohti sinua, joka kävelet niiden juurella. Vanhan uskomuksen mukaan jokaisella suolla, metsällä ja vedellä on omat silmänsä: paikka ei ole koskaan ollut vain katsottava, vaan itsekin katsova. Anna itsellesi lupa ajatella, että tämä paikka näkee sinut, ei vain toisin päin.

Sammakolla on tapana muuttaa muotoaan. Sen elämä alkaa kutuna veden alla, se kasvaa nuijapääksi, ja nousee lopulta maalle neljällä jalalla, toisenlaisena olentona kuin oli alussa. Tämä suo kulkee juuri saman matkan hitaammin. Se oli ennen suo, siitä tuli tuotantoalue, tuotantoalueesta kosteikko, ja kosteikosta se on palaamassa takaisin suoksi. Jokainen näistä vaiheista on ollut yhtä todellinen kuin edellinen, eikä yksikään niistä ole ollut lopullinen.

Tämä sammakko ei ole oppikirjan kuva. Laji on todellinen ja elää tässä kosteikossa, mutta hahmo, jonka päällä seisot, on tehty toisin: se on noussut suon salaisuuksien kammiosta, siinnyt sen syvyyksistä ja muotoiltu virvatulista, ja luonto on ollut mukana päättämässä, mihin se lopulta asettuu. Sen mittasuhteet ovat yhteisön käsien jälki, eivät mittanauhan.

Tämäkään hahmo ei ole valmis, eikä se tule koskaan valmiiksi. Sen sisään istutetut kasvit juurtuvat, leviävät ja peittävät vuosi vuodelta yhä enemmän sen pintaa. Koivurangat lahoavat hitaasti ja antavat elinpaikan erilaisilla hyönteisille ja sienille. Jonain kesänä raja hahmon ja ympäröivän suon välillä katoaa kokonaan. Silloin sammakko on tehnyt oman muodonmuutoksensa loppuun: siitä on tullut suota.

Laavun kyltti

Se sammakko, jota tämä hahmo esittää, mahtuisi kämmenellesi. Tässä käy toisin: mittakaava on kääntynyt ympäri, ja pienestä on tullut suurta. Sinä, joka tavallisesti kuljet maailmassa isoimpana ja tottunut mittaamaan kaiken muun itselläsi, kuljet tässä pienenä: hahmon vartalolla, sen silmäkummun juurella, sen varpaan kärjessä, sen laavuksi pienentyneen kutupallon vierellä.

Ihminen ajattelee helposti, että mikä on häntä suurempaa, on tärkeää, ja mikä häntä pienempää, on vähäpätöistä. Tämä paikka kysyy, olisiko toisinkin mahdollista. Kun pieni on suurta ja suuri pientä, huomaat olevasi itse vain yksi osa suurempaa kokonaisuutta, et sen keskipiste etkä sen mittari.

Sinä voit olla osa tätä muutosta. Voit kulkea teoksen läpi soraistettua reittiä tai kiertää hahmon sen ääriviivoja myöten. Kokeile kiertoa: pidä kävelyn ajan puhelimessa gps-seuranta päällä, esimerkiksi Sportstracker-sovelluksella. Kun katsot kulkemaasi reittiä jälkeenpäin kartalta, huomaat, että omat askelesi ovat piirtäneet sammakon näkyväksi. Ja tule myöhemmin taas uudelleen katsomaan kuinka paikka on muuttunut. Ja kenties sinäkin.

Sammakko hengittää osittain ihonsa läpi. Sen ohut, kostea nahka päästää happea suoraan vereen, niin että raja ihon ja veden välillä on ohuempi kuin ihmisen ihon ja ilman välillä. Tässä paikassa tapahtuu jotain samaa. Kun seisot suolla ja vedät henkeä, suo ei jää ulkopuolelle: sen kostea, turpeinen ilma tulee sinuun, ja hetken ajan hengität samaa ilmaa kuin sammakko ympärilläsi. Paikka hengittää sinussa, siinä missä sinä hengität siinä.

OSALLISTU

Kanna kivesi sormiin ja keppisi raajoihin, tule osaksi teosta.

Teos ei ole valmis, vaan kasvaa käyntien myötä. Ota kivi tai keppi materiaalikasasta tai tuo oma maasta löytämäsi. Kasaa kivet sormien ja varpaiden kärkiin ja täytä raajoja kepeillä ja risuilla. Ääriviiva on tarkoituksella ohut, ja sitä saa paksuntaa rangoilla. Selän pyöreisiin laikkuihin on istutettu kanervaa ja tupasvillaa, ja vartaloon kasvaa rahkasammalta sammakon vihreäksi ihoksi: niihin ei tuoda mitään.

KYLTIN TOTEUTUS

Sijainti	laavu + materiaalikasat
Ilmakuva	hahmo ylhäältä
Lisättävä	gps-ohje, kartta, qr
Kasakyltit	ranka, hake, kivi

Valmis teos

RAKENNEOSAT JA MATERIAALIT

- **1 Ääriviiva** – koivunranka, 1,2 m vyö
- **2 Silmäkummut** – turvepallo, kalkki, kivinen mustuainen
- **3 Sisus** – kevyt hakepeite
- **4 Varpaat ja sormet** – seulanpääkivi, käsin kasattuina
- **5 Reitti** – mutkitteleva soraistettu polku
- **6 Saapuminen** – tienpää ja traktoriväylä
- **7 Laikut** – 6 kanervaa, 6 tupasvillaa
- **8 Rahkasammal** – vartaloon, vihreä iho
- **9 Materiaalikasat** – ranka, hake ja kivi, omat kyltit

Euroopan unionin osarahoittama
Elinvoimakeskus
OULU
Tupas